

Trzymaj się z daleka od 'holistycznych' dentystów

Autor tekstu: **Stephen Barrett**

Tłumaczenie: **Małgorzata Koraszewska**

Wielu dentystów przesadziło w popieraniu pseudonaukowych teorii, szczególnie w dziedzinie odżywiania. Dentyści, którzy określają się jako „holistyczni”, twierdzą, że choroby można zapobiec przez utrzymywanie „optymalnego stanu zdrowia ogólnego” lub „dobrostanu”. W ich gabinetach oznacza to na ogół niewłaściwe testy diagnostyczne, rekomendacje drogich suplementów diety lub produktów homeopatycznych; plastikowe przyrządy do zgryzu, niepotrzebną wymianę plomb z amalgamatu; usuwanie zębów leczonych kanałowo. John E. Dodes, ekspert od dentystycznego znachorstwa, zauważył kiedyś, że „dobrostan” to jest „coś, za co znachor otrzymuje zapłatę, kiedy pacjentowi nic nie dolega”.

Perspektywa historyczna

Wiele z tej „holistycznej praktyki dentystycznej” wywodzi się od działalności [Westona A. Price'a](#) (1870-1948), dentysty, który twierdził, że cukier powoduje nie tylko psucie się zębów, ale również zepsucie fizyczne, umysłowe, moralne i społeczne. Prince w ekspresowym tempie odwiedził kilka prymitywnych ludów, powierzchownie zbadał tubylców i wyciągnął uproszczone wnioski. Zachwycając się ich zdrowiem zignorował krótkość życia i wysoką śmiertelność dzieci, choroby endemiczne i niedożywienie. Chwaląc ich dietę za to, że nie powoduje dziur w zębach, zignorował fakt, że niedożywieni ludzie zazwyczaj nie mają wielu dziur w zębach.

Price zauważył, że kiedy ludzie z prymitywnych plemion zaczynają korzystać z dobrodziejstw „nowoczesnej” cywilizacji, zaczynają mieć kłopoty z uzębieniem i zapadają na rozmaite choroby, ale nie rozumiał, dlaczego tak się dzieje. Większość z nich była przyzwyczajona do jedzenia w stylu „uczta lub głód”. Kiedy nagle dostępne są duże ilości słodczy, przejadają się. Nie znając wartości zrównoważonej diety, jedzą także zbyt dużo tłuszczu i soli. Ich problemy nie powstały z powodu jedzenia „cywilizacyjnej” żywności, ale z nadużywania jej. W dodatku do ekscesów żywieniowych większą zachorowalność powodowały: (a) narażenie na nieznane zarazki, na które nie byli odporni; (b) drastyczna zmiana trybu życia, bo porzucili tak fizycznie wyczerpujące aktywności jak np. polowanie; (c) nadużywanie alkoholu.

Price przeprowadził także marnie skonstruowane badania, które doprowadziły go do wniosku, że z zębów leczonych kanałowo wyciekały do organizmu bakterie i toksyny bakteryjne powodując reumatyzm i wiele innych chorób. Teoria „ogniskowej infekcji” doprowadziła do wyrywania milionów leczonych endodoncyjnie zębów i dopiero dobrze zaplanowane badania prowadzone w latach trzydziestych ubiegłego wieku wykazały, że teoria ta jest całkowicie bezpodstawna [\[1\]](#), [\[2\]](#).

Melvin Page (1894-1983), jeden z uczniów Price'a, ukuł zwrot „równoważenie chemii organizmu” i uważał psucie się zębów za „wyróżniający się przykład systemowej nierównowagi chemicznej”. Page wszedł w konflikt z Federalną Komisją Handlu, ponieważ sprzedawał suplement mineralowy, fałszywie twierdząc, że u podstaw wola, chorób serca, gruźlicy, cukrzycy, anemii, wysokiego i niskiego ciśnienia krwi, stwardnienia naczyń wieńcowych, reumatyzmu, zapalenia nerwu, artretyzmu, problemów z nerkami i pęcherzem, częstych przeziębień, nerwowości, kwasicy, ropotoku, nadwagi, niedowagi, katarakty i raka leżą szeroko rozpowszechnione niedobory minerałów. Page twierdził także, że mleko jest „nienaturalne” i jest powodem przeziębień, infekcji zatok, zapalenia okrężnicy i raka.

Ludzki organizm zawiera wiele substancji chemicznych, od wody i prostych naładowanych cząstek (jonów) do złożonych cząsteczek organicznych. Ich ilość różni się w pewnych granicach. Prawdziwi lekarze mogą mówić o konkretnej substancji chemicznej lub o równowadze kilku substancji, które można zmierzyć. Ale mówienie o „chemii organizmu” zachowującej lub nie zachowującej równowagi jest pojęciem medycznych szamanów.

Organizacje wspierające

Organizację „The Price-Pottengar Foundation” z La Mesa w Kalifornii założono w 1952 roku jako „Santa Barbara Medical Research Foundation”. Nazwę następnie zmieniono w 1965 roku na „Weston Price Memorial Foundation”, a obecną nazwę przyjęto w 1969 roku. Liczy około tysiąc członków. Jej strona internetowa opisuje ją jako „źródło wysokiej jakości informacji o uzyskiwaniu zdrowia dzięki odżywianiu i stylowi życia”. Jej biuletyny, katalogi książkowe i służba informacyjna promują mody żywieniowe, terapię mega-witaminową, homeopatię, chelację i wiele innych podejrzanych praktyk. Tam również przechowuje się wiele manuskryptów i fotografii Price’a. W styczniu 2008 roku lista członków zawierała 28 dentystów.

„The Weston A. Price Foundation” z Waszyngtonu jest kolejną organizacją założoną w 1999 roku w celu propagowania zasad Price’a. Opowiada się za holistyczną praktyką dentystyczną, „organicznym” rolnictwem, surowym (niepasteryzowanym) mlekiem i różnymi wątpliwymi strategiami dietetycznymi. Przeciwstawia się także fluoryzacji wody.

„Holistic Dental Association” założono w 1978 roku jako forum dla rozwoju i dzielenia się „promującymi zdrowie terapiami, których nie uczą w szkole dentystycznej”. W marcu 2006 roku na liście członków znajdowało się 99 amerykańskich dentystów.

„American Academy of Biological Dentistry” (AABD) stworzono w 1985 roku, a w 2005 zmieniono nazwę na „International Academy of Biological Dentistry and Medicine” (IABDM). W statucie założycielskim czytamy: „IABDM wspiera dentystów, lekarzy i ludzi zawodów pokrewnych poświęconych integrowaniu ciała, umysłu, duszy i ust oraz dbania o całą osobę” [3]. Na seminariach propaguje się „dentystykę wolną od rtęci”, „detoksyfikację”, terapie elektromagnetyczne, dźwiękowe, świetlne, akupunkturę, terapie ziołowe, odżywianie i „zintegrowane podejście do ciała, umysłu i duszy z diagnozą i leczeniem całej osoby”. We wrześniu 2005 roku lista członków obejmowała 55 dentystów i 6 osób innych zawodów. Czternastu z tych dentystów było także członkami Holistic Dental Association.

Wątpliwe praktyki

Dentyści „holistyczni” posługują się wieloma metodami, które nie tylko są błędne, ale obejmują procedury i części organizmu wychodzące poza zasięg dentystyki. Niektórzy używają [analizy włosów](#), komputerowej analizy diety, badań składu chemicznego krwi czy testowania mięśni jako podstawy rekomendowania suplementów do „zrównoważenia chemii organizmu” swoich pacjentów. Analiza włosów nie jest godnym zaufania narzędziem do pomiaru stanu odżywienia organizmu [4]. Analiza komputerowa może być użyteczna do ustalenia składu diety danej osoby i może być uzasadnionym narzędziem przy poradach dietetycznych. Dentyści są kształceni w żywieniowych aspektach zdrowia zębów. Niewielu z nich ma jednak kwalifikacje do udzielania ogólnych porad dietetycznych i skomputeryzowane testy „niedoboru składników odżywczych” nie są uprawnione. Badania składu chemicznego krwi, na ogół przeprowadzane przez mające dobrą reputację laboratoria, są uprawnione, ale w tych praktykach są źle interpretowane. Zamiast zaakceptować przedział wartości „normalnych” podany przez laboratorium, „holistyczni dentyści” posługują się znacznie węższym przedziałem i mówią pacjentom, że wszystko co wychodzi poza ten przedział oznacza, że pacjent jest w nierównowadze i potrzebuje leczenia.

Testowanie mięśni jest cechą [kinezyjologii stosowanej](#), pseudonaukowego systemu diagnozy i leczenia opartego na koncepcji, że każdy problem zdrowotny można powiązać ze słabymi mięśniami i nierównowagą odżywczą [5]. Wśród odmian używanych przez dentystów są kinezyjologia behawioralna i testowanie autonomicznych reakcji (ART.).

Zaburzenia związane z zespołem stawowym stawu skroniowo-żuchwowego (TMJ-syndrome) i mięśni twarzy mogą powodować bóle i ograniczać możliwość otwierania ust. Samo trzeszczenie w stawie nie jest problemem. Na twierdzenia, że zespół stawowy stawów skroniowo-żuchwowych może wpłynąć na skoliozę, napięcie przedmiesiączne czy problemy seksualne, nie ma żadnych dowodów naukowych. Badania naukowe wykazują, że u 80 do 90% pacjentów z TMJ objawy znikają w ciągu trzech miesięcy przy pomocy zwykłych środków przeciwbólowych, wilgotnych, gorących okładów oraz ćwiczeń.

Zwolennicy „czaszkowej osteopatii”, „[terapii czaszkowo-krzyżowej](#)”, „terapii czaszkowej” i podobnych metod twierdzą, że dla złagodzenia bólu (szczególnie bólu związanego z TJM) i wyleczenia wielu innych dolegliwości można manipulować kośćmi czaszki. Twierdzą także, że w przepływie płynu otaczającego mózg i rdzeń kręgowy istnieje rytm i choroby można

diagnozować odkrywając aberracje tego rytmu oraz leczyć je manipulując czaszką. Wśród zwolenników są dentyści, fizjoterapeuci, osteopaci i kręgarze.

Teoria leżąca u podstaw terapii czaszkowo-krzyżowej jest błędna, ponieważ kości czaszki są połączone a płyn czaszkowo rdzeniowy nie ma wyczuwalnego rytmu [6]. W jednym z badań trzech fizjoterapeutów, którzy badali tych samych 12 pacjentów, rozpoznali znacząco inne „czaszkowo-krzyżowe rytmy” [7].

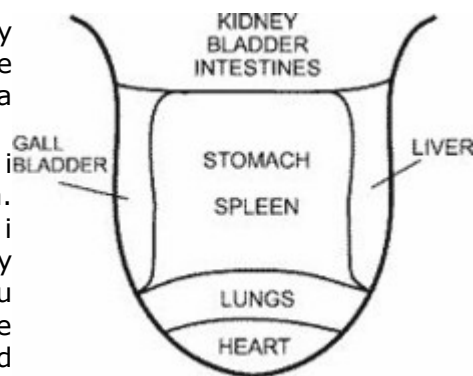
Homeopatia jest pseudonauką opartą na 200 letnich koncepcjach stwierdzających, że (a) substancje, które dają objawy u zdrowych ludzi mogą wyleczyć chorych z podobnymi objawami; (b) nieskończenie małe dawki mogą być bardzo mocne [8].

Niektórzy praktycy używają procedur opartych na teoriach tradycyjnej medycyny chińskiej (TCM), które wiążą zdrowie i chorobę z rzekomym brakiem równowagi i przepływem „energii życiowej” („chi”) przez wyimaginowane kanały zwane meridianami. Niektórzy dentyści używają szamańskiego „elektrodiagnostycznego urządzenia”, które rzekomo wykrywa ten brak równowagi. W rzeczywistości te urządzenia mierzą opór skóry na prąd elektryczny niskiego napięcia, który zdaniem tych praktyków związany jest z „nierównowagą energii elektromagnetycznej”. Procedurę nazywa się testowaniem elektrodermalnym, testowaniem galwanicznym lub elektroakupunkturą. Prowadzi na ogół do wielu fałszywych diagnoz, niepotrzebnego usuwania zębów i sprzedaży bezużytecznych suplementów diety oraz produktów homeopatycznych [9].

Niektórzy dentyści wyznający teorie TCM twierdzą, że język i zęby „reprezentują” części ciała. Te twierdzenia nie mają żadnej podstawy anatomicznej i trzeba je traktować jako niedorzeczność.

Pokazany obok diagram pochodzi z witryny internetowej „holistycznego” dentysty. Widziałem także diagramy, które wiążą każdy z zębów z jednym lub kilkoma wewnętrznymi narządami organizmu [10].

Auriculoterapia oparta jest na koncepcji, że organizm i jego narządy są reprezentowane na powierzchni ucha. Zwolennicy twierdzą, że jest skuteczna przy bólach twarzy i dolegliwościach w różnych częściach ciała. Jej praktycy wkręcają igły lub podają prąd elektryczny o niskim napięciu na wybrane punkty ucha, które rzekomo reprezentują chore narządy. Kursy auriculoterapii są popularne wśród „holistycznych” dentystów. Donoszono już o komplikacjach spowodowanych niesterylnymi lub złamanymi igłami. Z pewnością nie ma żadnych dowodów naukowych czy logicznych do wiary, że majstrowanie przy czyichś uszach może wpłynąć na proces chorobowy w odległej części ciała [11].

Kilkuset dentystów twierdzi, że rtęć w plombach amalgamatowych jest toksyczna i powoduje wiele problemów zdrowotnych, w tym stwardnienie rozsiane, artretyzm, bóle głowy, chorobę Parkinsona i stres emocjonalny. Polecają wymianę plomb amalgamatowych na złote lub plastikowe oraz przyjmowanie suplementów witaminowych, by zapobiec problemom podczas procesu wymiany. Badania naukowe wykazują jednak, że ilość rtęci absorbowanej z plomb jest tylko małym ułamkiem przeciętnego dziennego spożycia rtęci znajdującej się w żywności i że nie ma znaczenia. W 1992 roku amerykańska Public Health Service po wyczerpującym przeglądzie badań doszła do wniosku, że rekomendacje ograniczania użycia dentystycznego amalgamatu są niewłaściwe [12]. Rada do spraw etyki, przepisów i kwestii prawnych Amerykańskiego Stowarzyszenia Dentystów uważa niepotrzebne usuwanie plomb srebrno-amalgamatowych za „niewłaściwe i nieetyczne”.

Najbardziej zdeklarowanym zwolennikiem toksyczności rtęci w amalgamacie jest Hal A. Huggins z Colorado Springs, który pisze o sobie jako o uczniu Page'a. Huggins tak energicznie promuje „równoważenie chemii organizmu”, że w 1974 roku Rada Badań Dentystycznych Amerykańskiego Stowarzyszenia Dentystów potępiła rekomendowaną przez niego dietę. Innym następcą Page'a jest George A. Maining, którego książka *Root Canal Cover-up Exposed* opublikowano w 1994 roku.

W połowie lat osiemdziesiątych FDA zmusiła Hugginsa do zaprzestania sprzedaży produktów mineralnych z fałszywymi twierdzeniami, że pomagają organizmowi pozbyć się rtęci. Hoggins twierdzi także, że leczenie kanałowe zębów może narazić ludzi na artretyzm, stwardnienie rozsiane, stwardnienie zanikowe boczne i inne choroby autoimmunologiczne.

Podobnie jak w kwestii plomb amalgamatowych nie ma obiektywnych dowodów, że zęby leczone kanałowo mogą mieć negatywny wpływ na układ odpornościowy czy jakikolwiek inny układ lub narząd organizmu [13].

Hugginsowi odebrano legitymację dentysty w 1996 roku. Podczas [procesu unieważnienia](#) legitymacji sędzia sądu administracyjnego stwierdził: (a) Huggins postawił diagnozę „zatrucia rtęcią” wszystkim pacjentom, którzy zgłosili się do niego, także kilku bez plomb amalgamatowych; (b) polecał wyrwanie wszystkich zębów leczonych kanałowo; (c) leczenie Hugginsa było „fikcyjne, iluzoryczne i bez jakiegokolwiek podstawy naukowej” [14].

Huggins należy do tej małej grupy dentystów, którzy utrzymują, że bóle twarzowe, choroby serca, artretyzm i rozmaite inne problemy zdrowotne są spowodowane przez „kawitacje” w kościach szczękowych, nie dające się wykryć na zdjęciach rentgenowskich i nie poddające się antybiotykom. Nazywają to „[wywołująca neuralgię kawitacyjna martwica kości \(NICO\)](#)” i twierdzą, że mogą wyleczyć pacjenta przez zlokalizowanie i usunięcie zaatakowanej tkanki. Potrafią usunąć wszystkie leczone kanałowo zęby, większość zębów położonych blisko obszaru, który ich zdaniem jest zaatakowany, a także usunąć części kości szczęki i żuchwy. Co gorsze, w wyniku takiej operacji pacjent może doznać poważnej infekcji i mieć bóle do końca życia [15].

Witryna internetowa Hugginsa stwierdza, że „Trudno znaleźć kawitacje. Znalezienie ich na zdjęciach rentgenowskich wymaga wielkich umiejętności, lat doświadczenia i przede wszystkim żywej wyobraźni”. Żywa wyobraźnia może być podstawowym wymogiem w holistycznej praktyce dentystycznej.

Wniosek

Mam prostą radę. Trzymaj się z daleka od dentystów, którzy praktykują „holistyczną dentystykę” lub używają czy choćby polecają którąkolwiek z podejrzanych metod opisanych w tym artykule.

Przypisy:

- [1] Easlik, K. *An evaluation of the effect of dental foci of infection on health*. "Journal of American Dental Association" 42:615-97, 1951.
- [2] Grossman, L. *Pulpless teeth and focal infection*. "Journal of Endodontics" 8:S18-24, 1982.
- [3] [Founding mission statement](#).
- [4] Barrett, S. [Commercial hair analysis: A cardinal sign of quackery](#). Quackwatch, 20 kwietnia 2006.
- [5] Barrett, S. [Applied kinesiology: Muscle-testing for "allergies" and "nutrient deficiencies"](#). Quackwatch, 26 września 2004.
- [6] Barrett, S. [Why craniosacral therapy is silly](#). Quackwatch, 21 września 2004.
- [7] Hartman, SE, Norton, JM. [Interexaminer reliability and cranial osteopathy](#). "Scientific Review of Alternative Medicine 6(1):23-34, 2002.
- [8] Barrett, S. [Homeopathy: The ultimate fake](#). Quackwatch, 4 października 2007. (Tłumaczenie: [Homeopatia: fundamentalne oszustwo](#))
- [9] Barrett, S. [Quack "electrodiagnostic" devices](#). Quackwatch, 5 września 2007.
- [10] Barrett, S. [Bizarre tooth charts](#). Dental Watch, 9 listopada 2004.
- [11] Barrett, S. [Auriculotherapy: A skeptical look](#). Acupuncture Watch, 2 lutego 2008.
- [12] Benson, J.S. i inni: [Dental Amalgam: A Scientific Review and Recommended Public Health Strategy for Research, Education and Regulation](#). Waszyngton, 1993, US Public Health Service.
- [13] Barrett, S. *The "mercury toxicity" scam: How anti-amalgamists swindle people*. Quackwatch.
- [14] [Administrative Law Judge's conclusions about Hal A. Huggins, D.D.S \(1999\)](#), Quackwatch, 23 grudnia 1999.
- [15] Barrett, S., Dodes, J. [A critical look at cavitational osteopathosis, NICO, and "biological dentistry"](#), 31 sierpnia 2007.

Stephen Barrett

Ur. 1933. Emerytowany amerykański psychiatra i pisarz, założyciel [National Council Against Health Fraud](#) (obecnie wiceprezes i dyrektor działań internetowych), redaguje serwis Quackwatch. Prowadzi 22 strony internetowe zajmujące się oszustwami związanymi z medycyną i uzdrawianiem

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 15-06-2008)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5932) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5932>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl